

Література

1. Буймеровка сосновый & SPA-курорт 1936. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: buimerovka.com.ua.
2. Загальне положення про санаторно-курортний заклад. Постанова від 11 липня 2001 р. № 805 К.: – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/805-2001-п>.
3. Корнус О.Г. Туристська інфраструктура Сумської області та її роль у стійкому розвитку регіону / О.Г. Корнус, А.О. Корнус // Вісн. наук. досліджень Галицького ін-ту ім. В.Чорновола. Сер. Туризм. – 2006. – Вип. 2. – С. 6-11.
4. Мальська М. П. Міжнародний туризм і сфера послуг / М.П. Мальська, Н.В. Антонюк, Н.М. Ганич. – К.: Знання, 2008. – 661 с.
5. Рутинський М. Лікувально-оздоровчий туризм: актуальні цілі та сучасні підходи до організації / М. Рутинський, В. Петранівський // Вісн. Львів. ун-ту. Серія міжнародні відносини. – 2012. – Вип. 29. – Ч.1. – С. 179-189.
6. Санаторій «Токарі». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tokari.com.ua>.
7. Статистичний щорічник Сумської області за 2014 рік / [за ред. Л.І. Олехнович]. – Суми: Сумське обласне управління статистики, 2015. – 544 с.
8. У СумДУ відкрито санаторій-профілакторій. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pon.org.ua/news_regions/2727-u-sumdu-vidkrito-sanatorij-profilaktorij.html.

Summary

O.H. Kornus, A.O. Kornus, Yu.V. Lebed'. Development Prospects Medical and Health Tourism in the Sumy Region.

The article analyzes the current state of the health-resort industry of Sumy region. Considered natural medical tourism resources: the number of days of sunshine, types of curative mineral water, forest, water and other resources. The territory of the region has interesting historical and cultural monuments, a wide network of nature reserve fund, and the natural-climatic, historical and cultural terms and is favorable for the development of health tourism. Sanatorium-resort infrastructure Sumy region includes 19 institutions, including 4 – resorts (3 of them for children), 3 – sanatorium, 12 recreation centers.

The dynamics the number of different kinds of spa facilities and their spatial concentration in the region are analized. The characteristics of the largest spa facilities, such as the health resort «Tokari», «Buimerivka Pine & SPA-Resort 1936», sanatorium «Oldysh» are also analysed. Described the chemical composition and curative properties of mineral water available in the region. Identified the problems and prospects of development of medical tourism in the Sumy region.

Keywords: spa treatment, medical-health tourism, sanatorium, mineral water.

УДК 379.85 (477)

Г.С. Резнікова, А.С. Владимірова, Ю.О. Алексєєнко

МІСЦЕ УКРАЇНИ У СТРУКТУРІ СВІТОВОГО ТУРИСТИЧНОГО РИНКУ

Розвиток туристичної сфери України є пріоритетним напрямом національної економіки і культури, важливим фактором підвищення міжнародного престижу країни. У даній статті розглянуто перспективи розвитку туристичної індустрії в Україні та її місце у світі. У роботі зроблені висновки про розвиток як зовнішнього, так і внутрішнього туризму в нашій державі

Ключові слова: туризм, ринок туристичних послуг, туристичні потоки, розвиток іноземного туризму.

Актуальність даної статті полягає у з'ясуванні сучасного стану розвитку туризму в Україні, та її місця в структурі світового туристичного ринку. Національний туристичний ринок України є ринком країни перехідної економіки із середнім рівнем соціально-економічного розвитку, що формує ринкові структури та індустрію туризму відповідно до макрорегіональних (європейських) стандартів [2].

Розвиток національного ринку туристичних послуг України ґрунтується на її значному туристсько-ресурсному потенціалі. Мотиваційними цінностями для розвитку внутрішнього та іноземного туризму залишається класичне поєднання природних і культурно-історичних ресурсів, посилене етно-релігійною самобутністю регіонів країни.

Ринок туристичних послуг в Україні ще остаточно не сформувався, оскільки економіка країни знаходиться в стані постійного реформування, що позначається й на розвитку туристичної галузі [1].

Метою статті є дослідження даних, їх порівняльний аналіз і обґрунтування певних висновків про розвиток іноземного туризму в Україні.

Викладення основного матеріалу. Україна займає одне з помітних місць у світі щодо наявності унікальних туристичних та курортно-рекреаційних ресурсів. Для обслуговування туристичних потоків у державі задіяно більше 3 тис. лікувально-оздоровчих закладів, майже 4,5 тис. туристичних баз, готелів, мотелів і кемпінгів різних форм власності. За оцінками фахівців, Україна може приймати до 20 млн. туристів на рік [5].

Заслугує уваги той факт, що Україна має всі передумови для підвищення конкурентоспроможності в цій сфері. Серед них треба виділити наступні: вигідне географічне положення; значний науково-технічний потенціал; наявність висококваліфікованих кадрів.

Розглянемо туристичні потоки з 2000 по 2014 рік (табл. 1) [6]. Дані таблиці 1 свідчать про значне зменшення кількості іноземних туристів, особливо у 2014 р. Найбільший потік іноземних туристів спостерігався у 2003 році (рис. 1).

Зросла кількість туристів, обслужених суб'єктами туристичної діяльності. Дану ситуацію можна пояснити розвитком комунікаційних систем, інформаційною доступністю й можливістю будь-якої людини створити собі тур на власний вибір.

За останнє десятиліття склалася тенденція до зменшення числа внутрішніх туристів і кількості екскурсантів. При цьому значно збільшилася кількість громадян України, які виїжджали за кордон, що можна пояснити значним різ-

номаніттям пропозицій, великою кількістю туристичних фірм, які надають послуги із зовнішнього туризму, зростанням рівня освіти населення.

Таблиця 1

Динаміка туристичних потоків в Україні

Рік	Кількість громадян України, які виїжджали за кордон – усього	Кількість іноземних громадян, які відвідали Україну – усього	Кількість туристів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності України – усього	із загальної кількості туристів:			Кількість екскурсантів
				іноземні туристи	туристи-громадяни України, які виїжджали за кордон	внутрішні туристи	
2000	13422320	6430940	2013998	377871	285353	1350774	1643955
2001	14849033	9174166	2175090	416186	271281	1487623	1874233
2002	14729444	10516665	2265317	417729	302632	1544956	1991688
2003	14794932	12513883	2856983	590641	344 332	1922010	2690810
2004	15487571	15629213	1890370	436311	441798	1012261	1502031
2005	16453704	17630760	1825649	326389	566942	932318	1704562
2006	16875256	18935775	2206498	299125	868228	1039145	1768790
2007	17334653	23122157	2863820	372455	336049	2155316	2393064
2008	15498567	25449078	3041655	372752	1282023	1386880	2405809
2009	15333949	20798342	2290097	282287	913640	1094170	1909360
2010	17180034	21203327	2280757	335835	1295623	649299	1953497
2011	19773143	21415296	2199977	234271	1250068	715638	823000
2012	21432836	23012823	3000696	270064	1956662	773970	865028
2013	23761287	24671227	3454316	232311	2519390	702615	657924
2014	22437671	12711507	2425089	17070	2085273	322746	1174702

Примітка. Дані за 2014 р. представлені без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

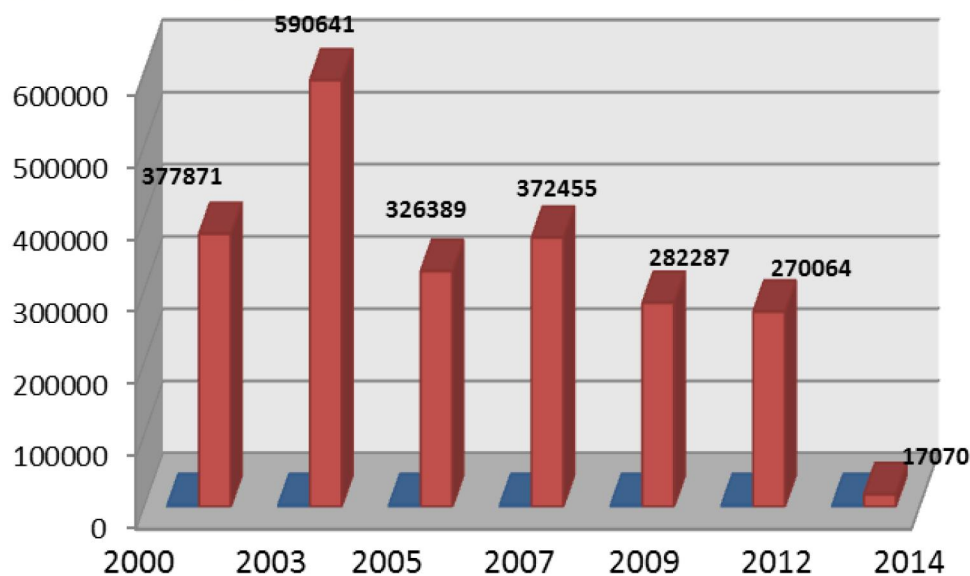

Рис. 1. Кількість іноземних туристів, що відвідали Україну (осіб)

Україна на ринку міжнародного туризму поки що виступає як країна-генератор туристичних потоків. Основні обміни туристами вона здійснює в межах субрегіонального ринку з країнами-сусідами: Росією, Молдовою, Білоруссю, Польщею, Угорщиною, Словаччиною, які виступають і як генератори основних туристичних потоків в країну (табл. 2), і як реципієнти для українських туристів (табл. 3). На сусідські обміни останніми роками припадає в середньому біля 65% від загального обсягу міжнародних туристичних потоків [3].

Таблиця 2

В'їзд іноземних громадян в Україну за країнами, звідки вони прибули, у 2014 році

	Кількість іноземних громадян, які в'їхали в Україну – усього	із них за метою поїздки						
		службова, ділова, дипломатична	туризм	приватна	навчання	працевлаштування	імміграція (постійне місце проживання)	культурний та спортивний обмін, релігійна, інша
Усього	12711507	49437	146804	9696854	1109	786	2496	2814021
у т.ч. з країн								
Азербайджан	69146	419	197	37635	6	–	99	30790
Німеччина	131244	507	4522	56762	–	4	69	69380
Угорщина	874184	12	2	171997	–	–	–	702173
Польща	1123945	588	266	1096521	1	17	48	26504
Румунія	584774	145	112	351825	–	–	–	232692
Російська Федерація	2362982	8196	51574	1833224	853	5	791	468339
Туреччина	116302	10642	4885	67898	–	12	205	32660
США	81709	54	3038	17919	–	–	11	60687
З інших країн	7367221	28874	82208	6063073	249	748	1273	1190796

Дані таблиці показують, що найбільша кількість іноземних громадян, які прибувають до України, відвідують її не з туристичною, а з приватною метою поїздки. За загальною кількістю громадян, які приїжджають до нашої країни, перше місце посідає Росія (18,5%), друге – Польща (8,8%), а третє – Угорщина (6,8%).

За результатами аналізу таблиць 2 і 3, можна зробити висновок про те, що кількість туристів, які виїжджають з України за кордон значно більша (майже у два рази), ніж тих, котрі відвідують Україну. Серед країн, до яких переважно виїжджають громадяни України, перше місце посідає Польща (34,1% усіх виїжджаючих за кордон), друге – Росія (20,8%) та третє – Молдова (10,7%).

Висновки. Здобуття незалежності та суспільно-політична перебудова в Україні позначились зміною її статусу на ринку міжнародного туризму. Перш за все, розширилась участь країни на даному ринку. З країни-реципієнта з дозованим обсягом обслуговування вона перетворилась на країну-генератора туристичних потоків зарубіжного (виїзного) туризму. Подібний процес був притаманний на перехідному етапі для Польщі, Чехії, інших соціалістичних у минулому країн і має об'єктивне соціально-економічне підґрунтя.

Таблиця 3

Виїзд громадян України за кордон за країнами, до яких вони виїжджали, у 2014 році

	Кількість громадян України, які виїжджали за кордон – усього	із них за метою поїздки		
		службова поїздка	організований туризм	приватна поїздка
Усього	22437671	170720	201541	22065410
у т.ч. до країн				
Білорусь	1538160	30238	11592	1496330
Угорщина	2152512	44	–	2152468
Молдова	2421169	407	647	2420115
Польща	7657021	98718	10878	7547425
Російська Федерація	4671321	25735	31239	4614347
Словаччина	656102	29	2	656071
До інших країн	3341386	15549	147183	3178654

Поступові зміни на краще у економічній ситуації в державі та певні зрушення на шляху поліпшення матеріального становища населення України створили об'єктивні передумови розвитку позитивного для туристичної діяльності ринкового середовища. Позитивні результати дала й державна туристична політика, перш за все, через впровадження системи ліцензування, що посилює контроль за якістю туристичного обслуговування.

Але у міжнародному туризмі ситуація залишається нестабільною: поживлення туристичної активності чергується зі спадами, відтворюючи в цих коливаннях не тільки стан внутрішнього ринкового середовища, а й зміни світової ринкової кон'юнктури, де імідж України залишається невизначеним. На структуру туристичних потоків значний вплив також мають зміни у візовій політиці як України, так і інших держав [4].

Література

1. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). – К.: Альтерпрес, 2002. – 436 с.
2. Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури. – К.: АТ «Обереги», 1992. – 80 с.
3. Державне агентство України з туризму та курортів. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua>.
4. Туризм. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://uadocs.exdat.com/>. 5. Все о туризме – туристическая библиотека. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tourlib.net/>. 6. Державна служба статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>.

Summary

H.S. Reznikova, A.S. Vladymyrova, Yu.O. Aleksieienko. **The Place of Ukraine in the Structure of World Tourist Market.**

The development of tourism industry in Ukraine is a priority of the national economy and culture, an important factor in raising the international prestige of the country. The prospects of tourism industry in Ukraine and its place in the world are investigated. The paper conclusions on the development of both external and domestic tourism in our country.

Keywords: *tourism, tourism market, tourist flows, development of foreign tourism.*

УДК 911.3

С.І. Сюткін

ФОРМУВАННЯ НОВИХ РЕКРЕАЦІЙНИХ ПОТРЕБ НАСЕЛЕННЯ

В статті розглядаються актуальні проблеми методики досліджень сучасної рекреаційної географії та її міждисциплінарних зв'язків; зіставляються різні підходи до оцінки рекреаційних потреб населення тощо. Особлива увага приділяється соціально-економічній оцінці ролі рекреації як форми споживання товарів і послуг, що веде до формування цілої сфери господарської діяльності, яка збільшує асортимент продукції традиційних галузей промисловості і сільського господарства.

Ключові слова: *рекреаційна географія, рекреаційні потреби, рекреаційні послуги, виробничий туризм.*

Постановка проблеми. Внаслідок підвищення життєвих стандартів і збільшення часу для відпочинку працюючого населення, простежується тенденція зростання туристичної активності. Ця активність спонукає до пошуку нових місць та видів туризму.

Одним із найважливіших питань суспільно-географічної оцінки рекреаційних потреб є визначення ступеню задоволення потреб населення у рекреаційних послугах. Ця проблема залишається невирішеною. Більш вивченим є комплекс потреб у продуктах харчування, житлі та інших матеріальних благах. При цьому мова йде не стільки про платоспроможний попит, який характеризує фактичне споживання рекреаційних послуг, скільки про *потреби*.

Метою дослідження є обґрунтування об'єктивності диверсифікації рекреаційних потреб людства і відповідного розгалуження (ускладнення) внутрішньої структури рекреаційної географії.

Виклад основного матеріалу. Рекреаційні потреби є суспільно-історичним продуктом, оскільки вони змінні в часі. Їх просторово-часова динаміка відбивається на територіальних формах організації рекреаційної діяльнос-